

Darpariaeth o werslyfrau ac adnoddau dysgu ar gyfer disgyblion sy'n cymryd cymwysterau cyffredinol (TGAU a safon uwch) yng Nghymru.

Cyfweliad fideo gyda disgyblion ac athrawon

Ebrill 2018

Cyflwyniad

Er mwyn helpu i lywio ei sesiwn graffu unigol gyda CBAC a Chymwysterau Cymru, roedd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg am glywed ganddisgyblion ac athrawon, i ddeall eu barn am y ddarpariaeth o werslyfrau ac adnoddau dysgu. Pryder arbennig i'r pwyllgor yw argaeledd adnoddau cyfrwng Cymraeg a'r adnoddau sydd ar gael mewn pynciau penodol.

Mae'r papur hwn yn nodi yn gryno y fethodoleg a ddefnyddiwyd i gasglu barn, y cwestiynau a ofynnwyd, a'r ymatebion ysgrifenedig a gafwyd gan y cyfranogwyr.

Methodoleg a chyfranogwyr

Cynhaliwyd sgysiau ag ysgolion ledled Cymru, gan gynnwys Ynys Môn, sir Ddinbych, Preseli, Aberystwyth, gorllewin Cymru a de-ddwyrain Cymru.

Myfyrwyr TGAU a Safon Uwch sy'n astudio amryw bynciau, ac athrawon o dair ysgol Saesneg a saith ysgol Gymraeg, yw'r rhai a gymerodd ran.

Rhoes y chyfranogwyr eu barn trwy dystiolaeth ysgrifenedig a/neu dystiolaeth fideo

Cwestiynau

DISGYBLION

---

1. Ydych chi wastad yn gallu dod o hyd i werslyfr i'ch helpu i astudio os oes angen un arnoch chi? Os na, pa effaith a gafodd hyn?
2. Ydych chi'n gallu cael adnoddau dysgu yn eich dewis iaith? Ydych chi erioed wedi methu â chael adnodd yn eich dewis iaith? Os na, pa effaith a gafodd hyn? Sut oedd hyn yn gwneud i chi deimlo?
3. Wrth baratoi ar gyfer arholiad neu aseiniad, ydych chi'n fodlon/hapus â'r adnoddau dysgu sydd ar gael i chi? Os na, a gafodd hyn unrhyw effaith arnoch chi?
4. Wrth baratoi gwaith cwrs neu adolygu ar gyfer arholiad, ble ydych chi'n chwilio am wybodaeth ychwanegol?

ATHRAWON:

---

1. Ydych chi wastad yn gallu dod o hyd i werslyfr i'ch helpu i addysgu os oes angen un arnoch chi? Os na, pa effaith a gafodd hyn?
  2. Ydych chi'n gallu cael adnoddau dysgu yn eich dewis iaith? Ydych chi erioed wedi methu â chael adnodd yn eich dewis iaith? Os na, pa effaith a gafodd hyn?
  3. Wrth baratoi myfyrwyr ar gyfer arholiad neu aseiniad, ydych chi'n fodlon/hapus â'r adnoddau addysgu sydd ar gael i chi? Os na, a gafodd hyn unrhyw effaith arnoch chi?
  4. Ble ydych chi'n argymhell y dylai myfyrwyr chwilio am wybodaeth ychwanegol wrth adolygu neu baratoi ar gyfer arholiad?
-

Cyfraniadau ysgrifenedig a llafar

Ysgol Gyfun Cwm Rhondda

Athrawes Astudiaethau Grefyddol a Chymdeithaseg

1. Llyfrau Cymraeg yn cyrraedd blwyddyn o leiaf ar ôl y rhai Saesneg (e.e. rhai TGAU fi (AG) newydd gyrraedd - arholiad mewn 3 wythnos) !!
2. Safon ieithyddol lawer rhy uchel i ddisgyblion pan maen nhw'n cyrraedd-safon uwch na'r brifysgol.
3. Does dim posterï ar gael e.e. rhai dreamworks/illuminate
4. Mae angen prynu llyfr Saesneg er mwyn ei gyfieithi gan nad oes dim arall ar gael
5. Does dim cynlluniau marcio Cymraeg mewn rhai pynciau.
6. Does dim adnoddau adolygu Cymraeg.

Ysgol David Hughes

Addysg Grefyddol

7. Rydym wedi ein siomi yn yr adran Addysg Grefyddol dros y ddwy flynedd ddiwethaf gyda'r prinder o adnoddau Cymraeg ar gael ar gyfer addysgu'r cwrs. Mae adnoddau Cymraeg yn ein cyrraedd fisoedd ar ôl y rhai Saesneg ac yn aml yn cyrraedd tuag at ddiwedd y cwrs. Rydym fel athrawon wedi bod o dan straen aruthrol yn ceisio deall termau ar gyfer cwrs cwbl newydd. Roedd yr eirfa gan CBAC yn hwyr ar gyfer y cwrs A2, felly roedd hynny yn achosi her enfawr. Oherwydd y diffyg adnoddau cyfrwng Cymraeg, mae ein cyfieithydd yn methu a chymryd mwy o waith, felly rydym ni'r athrawon wedi gorfod cyfieithu unedau swmpus a chymhleth. Fel y gallwch ddychmygu, mae hyn wedi cael effaith ar ein dyletswyddau eraill ac o ganlyniad wedi achosi straen enfawr. Rydym wedi derbyn cwynion gan rieni sy'n achosi cywilydd i ni fel staff a theimlwn ein bod yn edrych yn anghymwys ac yn amhroffesiynol. Y gŵyn fwyaf yw'r effaith ar les y dysgwyr. Mae'r dysgwyr sy'n astudio'r cwrs drwy'r Gymraeg yn sicr yn cael cam ac yn teimlo eu bod dan anfantais. Mae'r ffaith fod adnoddau ar gael ar gyfer dysgwyr cyfrwng Saesneg a

dim ar gyfer y dysgwyr cyfrwng Cymraeg yn dal y plant yn ôl ac yn golygu nad ydynt yn cyrraedd eu llawn potensial. Heb os, nid yw ein dysgwyr cyfrwng Cymraeg yn cael cyfiawnhad.

Hanes

Hanes

8. Darpariaeth llawlyfrau TGAU Hanes yn dda iawn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Cyfres newydd wrthi yn cael ei chyhoeddi. Rhan fwyaf o'r cyrsiau gyda llyfrau newydd wedi eu cyflwyno yn y ddwy iaith.

Darpariaeth llawlyfrau Lefel AS/A Hanes yn warthus yn y Gymraeg a'r Saesneg. Nid oes llawlyfrau pendant ar gyfer y gwahanol gyrsiau felly mae'n rhaid cymryd darnau o nifer o rai Saesneg er mwyn cael ychydig o wybodaeth penodol, ac nid oes unrhyw ddarpariaeth yn y Gymraeg. Oherwydd hyn nid oes unrhyw ddisgybl yn dewis i wneud Lefel AS na Lefel A Hanes yn y Gymraeg.

Cymdeithaseg

9. Yn gyffredinol mae diffyg enbyd parthed adnoddau Cymraeg ar gyfer y cwrs Cymdeithaseg UG/U. Mae llawer o ddeunyddiau a phwyntiau pŵer ar HWB a gwefan CBAC yn Saesneg. Mae hyn yn peri anhawster mawr wrth gyflwyno'r cwrs yn ddwyieithog am y tro cyntaf eleni ac yn ychwanegu at faich gwaith ychwanegol. Ni ddylai athrawon orfod treulio amser yn cyfieithu adnoddau er mwyn cynllunio a gyfer y cwrs newydd. Caiff disgyblion sy'n astudio drwy'r Saesneg fynediad i doreth enfawr o adnoddau. Mae angysondeb mynediad i adnoddau ar wefan HWB a rhaid mynd i wefan CBAC i gael mynediad iddynt - e-nodiadau e-lyfr. Rwy'n ddiolchgar iawn am y deunydd a grëwyd gan atebol ar sgiliau ymchwil yn Gymraeg. Yn ogystal a hyn mae Adran Prifysgol Gwyddorau Cymdeithas Bangor wedi cynhyrchu pecyn adnoddau amlgyfrwng Cymdeithaseg dulliau ymchwil yn Gymraeg fydd yn fuddiol iawn ar gyfer y myfyrwyr. Mae angen gwell cysondeb yn y deunyddiau a gynhyrchir yn y ddwy iaith er mwyn hyrwyddo dysgu dwyieithog.

Bywydeg

10. Mae'r adnoddau CBAC ar gyfer TGAU bywydeg yn dda yn y ddwy iaith. Rydym fel adran wedi buddsoddi yn helaeth i brynu'r gwर्सlyfr newydd ar gyfer y cwrs newydd (Hodder). Mi wnaeth yr adran dderbyn 15 copi Cymraeg yn rhad ac am ddim gan CBAC - ac roedd y llyfr ar gael yn y

ddwy iaith tua'r un adeg. Mae CBAC newydd yrru 6 copi o werslyfr adolygu ar gyfer disgyblion yn rhad ac am ddim, sydd yn cynnwys nodiadau a chwestiynau ac atebion.

Mae adnoddau CA5 ar gael yn y ddwy iaith – er mai dim ond yn y Saesneg rydym yn cynnig y cwrs.

Ysgol Glan y Mor – Preseli

Ffrangeg

11. Prin iawn yw'r adnoddau yn Gymraeg / angen creu adnoddau Cymraeg a chyfieithu adnoddau Saesneg yn aml.
12. Llyfrynnau eto yn brin ofnadwy - dim gwwerslyfrau ar gyfer defnydd CA3 a prin yw'r dewis o ran y llyfrau TGAU.

Addysg Grefyddol

13. Cyflwynwyd cwrs TGAU Astudiaethau Crefyddol newydd ym mis Medi 2017 ac nid oedd unrhyw werslyfr ar gael, yn y Gymraeg na'r Saesneg. Crëwyd cwrs Uned 1 Blwyddyn 10 yn fympwyol ar y wybodaeth a roddwyd yn y fanyleb yn unig. Cyhoeddwyd y gwwerslyfr Saesneg ar gyfer Uned 1 sef cwrs Blwyddyn 10 ym Mis Hydref ac o'r diwedd ddechrau fis Ebrill cyhoeddwyd y gwwerslyfr Cymraeg. Mae gwwerslyfr Saesneg uned 2 Blwyddyn 11 newydd ei gyhoeddi a rhagwelir efallai y bydd y fersiwn Gymraeg allan ddiwedd fis Gorffennaf. Mae llyfr adolygu Saesneg i fod i gael ei gyhoeddi ym mis Awst, ond eto does dim sôn am y fersiwn Gymraeg.

Teimlaf fod y ddiffyg yma mewn cyhoeddi gwwerslyfrau yn y Gymraeg yn hollol annerbyniol. Anodd iawn fu creu cwrs newydd i athrawon heb y sicrwydd ein bod yn cyflwyno'r deunydd cywir, ac annheg fu disgwyl i neb wneud hynny heb fod yr adnoddau angenrheidiol ar gael. Mae cyflwyno cwrs newydd ynddo'i hun yn anodd heb y faich ychwanegol o ddiffyg gwwerslyfrau. Annheg a hollol warthus hefyd yw'r sefyllfa o ystyried y bydd y disgyblion yn sefyll eu harholiad Uned 1 ar Fai 14eg. Bum wythnos yn unig cyn hynny y cyhoeddwyd y gwwerslyfr Cymraeg. Roedd y disgyblion angen y llyfr yn ystod y flwyddyn i gael gwneud deunydd buddiol a chynhwysfawr o'r wybodaeth sydd ynddo. Yn ogystal nid oes

synnwyr nad oes sôn am lyfr adolygu i hwyluso gwaith yr athro a'r disgyblion.

Bydd angen rŵan creu cwrs Uned 2 ar gyfer Blwyddyn 11, ac unwaith eto HEB y gwर्सlyfr yn y Gymraeg. Mae'n wastraffus o amser i ni greu unwaith eto, ac yna bydd y cyfan yn cael ei gyflwyno i ni yn y gwर्सlyfr pan ddaw allan.

Teimlaf nad yw unrhyw athro na disgybl sydd yn astudio pwnc TGAU newydd trwy gyfrwng y Gymraeg wedi cael unrhyw barch na chwarae teg i astudio'r pwnc yn hyderus.

Dylid sicrhau fod adnoddau ar gyfer unrhyw gwrs sy'n cael ei gyflwyno yng Nghymru fod wedi eu cyhoeddi trwy gyfrwng y Gymraeg yn gyntaf a hynny cyn i'r cwrs ddechrau.

Daearyddiaeth

14. Gwर्सlyfrau Cymraeg HEB gyrraedd tan Ionawr 2017 er fod y cwrs wedi cychwyn yn Medi 2017. Felly, angen cyfieithu a pharatoi adnoddau yn y Gymraeg.
15. Llyfryn Adolygu Saesneg gwych - CBAC wedi gwrthod ei gyfieithu am 2 flynedd ac yn honni nad oedd yn addas. MAE'R llyfryn adolygu yn gwbl addas !!
16. Pennaeth pwnc wedi cyfieithu 2 bennod o'r llyfryn gwaith Saesneg tra bod yr ysgol wedi talu i gyfieithwyr allanol gyfieithu 4 pennod !!

Electroneg (cwrs Equidas)

17. Adnoddau Saesneg ar gael gan CBAC i ddilyn y cwrs yma.
18. Pennaeth pwnc wedi e-bostio i ofyn am adnoddau yn y Gymraeg - CBAC yn gwrthod eu cyfieithu !
19. Dim esiamplau Cymraeg o'r arholiadau (er bod yr arholiad terfynol yn Gymraeg)
20. Cwrs Equidas Lloegr ar gael i Gymru (ond Equidas ddim yn gorfod ei gyfieithu).

Busnes (cwrs BTEC)

- 21.** Adnoddau y cwrs BTEC Lefel 2 Busnes yn y Saesneg yn unig. Ysgol wedi cyfieithu'r gwर्सlyfrau. Ffurflenni swyddogol ar dasgau y disgyblion ddim ar gael yn Gymraeg. Dim papur arholiad Saesneg ar gael i gyd-fynd â'r amrywiol bapurau arholiad Cymraeg (ar-lein).

Gwyddoniaeth

- 22.** Llyfrynnau Saesneg wedi eu cyhoeddi ac ar gael o fis Medi 2016 er ein bod wedi paratoi llawer o adnoddau dros yr Haf. DIM llyfrau Cymraeg ar gael tan Ionawr 2017. Llyfrynnau adolygu yn cael eu cyhoeddi fisoedd ar ôl llyfrynnau Saesneg (newydd gael rhai ar gyfer blwyddyn 11 er eu bod wedi cwblhau 3 arholiad llynedd !!).
- 23.** Hefyd, darllenadwyedd papurau arholiad drwy'r Gymraeg yn LLAWER anos o gymharu â'r papurau Saesneg. LLAWER o ddisgyblion yn tangyflawni oherwydd hyn ac yn gwneud cais i gwblhau y cyrsiau yn Saesneg (rhaid i ni ddilyn polisi y Sir).

Sylwadau cyffredinol yr athrawon

- 24.** Bu gan Astudiaethau Crefyddol CBAC bob amser ddigonedd o adnoddau ar gyfer addysgu'r pwnc ar gyfer TGAU a TAG. Mae CBAC bob amser wedi sicrhau bod deunydd o ansawdd uchel ar gael i gefnogi addysgu a dysgu Astudiaethau Crefyddol. Mae'n anffodus felly y cafwyd oedi wrth gyhoeddi'r gwर्सlyfrau newydd oherwydd gofynion y cwrs TAG newydd. Mae hyn wedi rhoi straen ychwanegol ar athrawon sy'n ceisio cyflawni'r fanyleb newydd.
- 25.** Fodd bynnag, mae gan wefan CBAC amrywiaeth o adnoddau rhagorol, gan gynnwys ShareSpace i athrawon rannu taflenni gwybodaeth, clipiau fideo a deunyddiau digidol eraill. Mae hefyd ystod eang o ddeunyddiau ar-lein y gall myfyrwyr eu defnyddio i'w helpu i ddysgu, gan gynnwys clipiau YouTube ar wahanol agweddau ar Athroniaeth a Moeseg.
- 26.** Hefyd, hoffwn ychwanegu bod y gwर्सlyfrau a gyhoeddwyd hyd yn hyn yn rhagorol. Byddant yn ein galluogi i gyflawni'r fanyleb newydd mewn modd llawer mwy effeithiol y flwyddyn nesaf.

- 27.** Ar yr adeg hon o'r flwyddyn mae'r angen am ganllawiau a llyfrynnau adolygu yn hollbwysig. Ym mlwyddyn gyntaf y fanyleb newydd, wrth ei chyflawni, gwelsom fod diffyg cwestiynau arholiad sampl a chynlluniau marcio. Mae'n drueni nad oedd gan CBAC ganllawiau adolygu ar waith i gynorthwyo athrawon a disgyblion.
- 28.** Nid oedd prif destun y maes llafur newydd ar gael tan hanner ffordd trwy dymor yr Hydref, ac roedd hynny'n rhwystredig iawn. Ar ôl i'r gwrslyfr gael ei ddarparu, er ei fod yn ddefnyddiol ac yn llawn gwybodaeth, roedd yn rhy swmpus gan ei fod yn ymdrin â phob crefydd.'

Sylwadau cyffredinol y myfyrwyr

- 29.** Mae gwybodaeth dda yn y gwrslyfrau, a diffiniadau gwych o brif eiriau cysyniadau. Maent yn hawdd eu deall. Rwy'n credu y byddai'n fuddiol cael llyfrynnau adolygu ar gyfer arholiadau sydd i ddod.' Myfyriwr blwyddyn 10
- 30.** 'Byddai'n ddefnyddiol iawn cael llyfrynnau adolygu i helpu cyn yr arholiadau.' Myfyriwr blwyddyn 10
- 31.** 'Mae'r gwrslyfrau yn ddefnyddiol iawn, ond mae adnoddau eraill yn ddiddorol hefyd.' Myfyriwr blwyddyn 10
- 32.** 'Mae'r gwrslyfr yn drech na fi. Mae cymaint o wybodaeth ynddo mae'n mynd yn eithaf llethol. Hoffwn gael rhywbeth sy'n canolbwyntio mwy ar y ddwy grefydd yr ydym yn eu hastudio'. Myfyriwr blwyddyn 10